

De aankomst

De regen viel in stromen neer op de dag dat ze aankwam in Amsterdam. Nóg voelde ze de beklemmende angst voor het onbekende. Haar tante Nannie en oom Bonno waren het enige vertrouwde dat ze over had. Met slepende passen liep ze achter hen aan de trap op van een groot gebouw met veel glas.

‘Ik ben juffrouw Lots,’ hoorde ze opeens. ‘Hebben jullie een goede reis gehad?’

Groot was ze, die juffrouw Lots. En grijs. Ze had een vriendelijke stem, maar dat hadden er meer gehad.

Met gebogen hoofd liep ze mee naar een kamer. Ze hoorde wel dat er gesproken werd, maar ze liet het niet tot zich doordringen. Ze ging voor een van de ramen staan en zag een groot plein, omringd door zes huizen.

‘In het tweede huis links kom je te wonen,’ hoorde ze Lots zeggen.

Ze draaide zich om, hield haar mond stijf dicht. Maar Lots glimlachte vriendelijk tegen haar, waarna ze zich omdraaide en het gesprek met haar tante en oom hervatte.

Er werd dus niet van haar verwacht dat ze iets zou zeggen. Gelukkig!

‘Sassie, het is tijd om afscheid te nemen.’

Wát? Nu al?

‘Nannie?’ Haast smekend was haar stem. Brandende ogen, een op hol geslagen hart.

‘Kom Sassie, flink zijn, je bent al veertien.’

Nannie trok haar in haar armen. Zie je wel, Nannie vond het ook niet leuk, ze trilde. Bonno snoot zijn neus en had verdacht rode ogen.

‘Er is nu niets meer om bang voor te zijn, lieverd. Hier ben je veilig.’

‘Maar het is eng, Nannie,’ fluisterde ze. ‘Waarom kon ik niet gewoon in dat tehuis bij die nonnen blijven?’

Tantes hand streelde haar haren. ‘Dat weet je wel, lieverd. Ze nemen daar alleen in uitzonderlijke gevallen kinderen ouder dan twaalf jaar op. Het was al uitzonderlijk dat je er zo lang mocht blijven en dat je niet in een pleeggezin werd geplaatst. Wij hebben aangegeven heel graag jouw pleegouders te willen zijn, maar de instanties begrepen ook wel dat je stiefvader je dan aan je haren zou hebben weggesleurd.’

Niet aan denken, vooral niet aan denken.

‘Kom meisje, flink zijn. Over drie maanden mogen we op bezoek komen. Breng je me naar het hek?’

Stevig hield ze met haar ene hand Nannies hand vast en met haar andere die van Bonno, terwijl het hek steeds dichterbij kwam. Lots was ook meegelopen.

Dag Nannie, dag Bonno, dikke zoenen en hete tranen. Net zo lang blijven kijken tot er niets meer te zien is.

Lots sloeg een arm om haar schouders en trok haar voorzichtig weg van het hek. ‘Het valt mee, Sassie, je zult het zien.’

Jaja, ook dat had ze vaker gehoord. Ze schudde de hand van haar schouder en wierp een afstandelijke blik op Lots.

‘Boos, verward en wantrouwend, hè meisje?’

Ze zei niets. Alles wat ze zou zeggen, kon zo weer tegen haar gebruikt worden.

Jij kunt liegen alsof het gedrukt staat, kreng.

Ze loog niet, maar niemand die dat ooit geloofde. Traag volgde ze Lots naar het tweede huis, waar ze werd voorgesteld aan de leidster.

‘Ik ben Hannie. Jij bent zeker Sassie?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Nee, ik ben Saskia.’

Een weifelende blik tussen Hannie en Lots.

‘Sorry, mijn schuld,’ zei Lots. ‘Ik dacht dat je Sassie heette.’

Ze trok haar schouders recht en keek Lots strak aan. ‘Nu niet meer.’

‘Oké, liefje. Een nieuwe naam, zonder ballast.’

Lots boog voorover, aaide even over haar hoofd, glimlachte vriendelijk en ging weg.

Het zwarte onbegrip werd grijs. Het diep onderdrukte, roze verlangen naar warmte en veiligheid stak zijn kop weer op. Idioot, dacht ze stilletjes, daar ga je weer. Heb je dan nog steeds niets geleerd? Toch kon ze de voorzichtig opkomende tinteling niet onderdrukken. Was het een voorbode van de tijden die nog moesten komen? Verwacht niets, zei ze vermanend tegen zichzelf. Verwachtingen brengen teleurstelling en verdriet. Is het nog niet genoeg geweest? De omgeving werd wazig en van ver hoorde ze de stem van Hannie. ‘Kom, dan stel ik je even voor aan de meisjes die thuis zijn.’

Het moesten zeker acht meisjes zijn, maar het leek wel of ze geen enkele naam kon onthouden. Behalve die ene.

‘En dat is Trudie,’ zei Hannie. Een meisje met lang, steil haar

en een rond brilletje kwam de trap af denderen.

‘We gaan over een halfuurtje eten, leid jij Saskia even rond?’

‘Tuurlijk, mijn geliefde Hannie. Ik zal onze nieuwe aanwinst alles op ons prachtige terrein laten zien.’ Ze lachte vrolijk, stak haar arm door die van Saskia en sleurde haar mee naar buiten. ‘Kom op, dan zal ik je laten zien waar vroeger de centrale keuken zat. Nu is elk huisje op dit terrein verantwoordelijk voor zijn eigen inkoop en voor het koken en wassen en zo, maar vroeger hoefden we niet te koken, we haalden ons eten gewoon in de centrale keuken. Aan de ene kant natuurlijk lekker makkelijk, maar aan de andere kant had je dan nooit inspraak in het menu en nu maken we lekker zelf uit wat er op tafel komt. Nou ja, zo’n beetje, weet je.’

Ze liepen het grote vierkante plein over.

‘Kijk,’ zei Trudie en ze wees naar de drie huizen aan de andere kant van het plein, ‘daar zitten de leukste jongens. Aan onze kant zitten ook wel jongens, zoals in het huis links naast ons, maar die zijn niet om aan te zien zo lelijk.’ Trudie grinnikte en schoof haar bril wat hoger op haar neus. ‘Kan ik makkelijk zeggen, weet je, ik heb zelf ook niet vooraan gestaan bij het uitdelen van wonder-schone smoeltjes. Maar goed, kijk, daar links is de entree, daar ben jij binnengekomen en recht voor ons, in dat grote gebouw, zat vroeger dus de centrale keuken.’

‘Alleen de keuken? Het is zo groot.’

‘Nee, de directrice zit daar ook, ze is wel aardig, beetje soft.’

Natuurlijk, dat was het grote glazen gebouw waar ze die ochtend met Nannie en Bonno was geweest!

‘En kijk,’ zei Trudie terwijl ze naar een beeld toe liep dat een olifant bleek te zijn. ‘Hier hang ik nog weleens tegen aan, gewoon

omdat het lekker voelt en ik ben niet de enige. Er zijn heel wat kinderen met Dumbo op de foto geweest. Leg je hand er maar eens op, voel je hoe lekker glad hij is? En ik klets er ook weleens tegen. Makkelijk, weet je, olifantje zegt toch nooit wat terug. Nou ja, eh ...’ Het meisje hield even op en keek omhoog voor ze verderging. ‘Op de eerste etage zit die slome sukkel van een psychiater, ben ik niet kapot van. Ik hou niet van die lui, weet je. Daarnaast zit een man die zich dokter noemt, maar alleen recepten uitschrijft. Zodra je binnenkomt, begint hij al te schrijven. O ja, beneden, achter wat vroeger de keuken was en nu opslagruimte is, ligt de gymzaal voor de broodnodige ontspanning, tenminste zij noemen het ontspanning, ik weet wel wat beters. Daar weer achter heeft het centrale kledingmagazijn gezeten.’

Het duizelde Saskia. ‘Wat een enorm gebouw, ik geloof dat ik zou verdwalen. Waar was dat kledingmagazijn voor?’

‘Voor ons, dommie. Je mocht daar kleren uitzoeken. Maar dat is allemaal veranderd. Je krijgt nu kleedgeld, zodat je lekker op je gemak de stad in kan.’

Saskia trok haar arm los en staaarde Trudie aan. ‘Mag je hier dan je eigen kleren kopen?’

‘Tuurlijk! Waar kom jij vandaan zeg, uit de klei getrokken of zo? Kijk, het ligt eraan in welke groep je zit en hoe oud je bent. Wij zitten in de zogenaamde “jonge jeugdgroep” en als je dan veertien bent, krijg je vijf euro zakgeld per week, vijftig euro kleedgeld per maand en één keer per drie maanden krijg je vijftentwintig euro voor de kapper.’

Saskia bleef Trudie aanstaren. Kregen ze echt zo veel geld? Thuis kreeg ze nooit geld.

Trudie lachte. ‘Kun je het allemaal niet meer volgen? Geeft niks hoor, als je maar luistert naar wat ik zeg. Tja, weet je, je moet dat geld natuurlijk wel op de juiste manier gebruiken. Niet dat ze je ontzettend controleren of zo, maar ze willen toch wel graag weten wat je met je geld uitspookt. En natuurlijk hebben zij altijd andere ideeën over geldbesteding. Maakt niks uit hoor. Zorg dat je relaxed bent als je het niet met ze eens bent, nooit tegen ze schreeuwen. Ze bedoelen het goed, weet je, maar ze zijn vaak niet in staat te zien waar wij innerlijk aan toe zijn, word je soms tureluurs van. Mocht dat jou overkomen, kom dan naar me toe, dan krijg je wat van me.’

‘Wat?’

‘Dat merk je dan wel. Zet je zorgen opzij en kijk naar mij.’

Giechelend stak Trudie weer een arm door die van Saskia en trok haar hardlopend terug naar de ingang van hun huis.

‘Je ruikt vanzelf dat het eten klaar is.’

Ze voelde de bekende buikpijn opkomen. Etenstijd.

Kon eten ook gezellig zijn? Iedereen kletste door elkaar heen. Stilletjes zat ze rond te kijken en merkte dat ze al wat namen aan gezichten kon verbinden: Wong, Chinees meisje; Shirley, lang blond haar; Anneke, halflang, steil donkerbruin haar.

Opeens vloog met veel lawaai de keukendeur open. Een beeldschoon meisje stapte binnen. Ze had vast een Surinaamse vader of moeder, moest wel met zo’n mooi kleurtje.

‘Klere, wat een klotedag vandaag. Als die pokkelijer me dat nog een keer flikt, ben ik mooi weg.’

Saskia zat verstijfd op haar stoel. Nu ging er vast iets verschrikkelijks gebeuren. Grijs drama. Fluistergedachten. Hoe durfde dat meisje zo te praten? Zouden ze hier ook slaan? Donkergrijs. Angst die overging in kou. Als je zo durfde te praten, was het logisch dat je geslagen werd. Zwart. Klappertanden.

Hannie stond op, pakte nog een bord en wat bestek uit de keuken. ‘Ga eten, Maureen, en kan het in het vervolg wat rustiger? Je zult zelf ook niet brandschoon zijn.’

Ze ging eten opscheppen voor dat brutale kind! Niks schreeuwen, niks slaan! Zwart heel stiekem terug naar donkergrijs.

‘Zie je, daar ga je alweer. Ach, mens, je hebt nog niet eens mijn kant van het verhaal gehoord. Bij voorbaat denk je al dat het mijn schuld is. Het is gewoon een pokkeschool en die decaan mag voor mijn part doodvallen.’

Hannie prikte een aardappel aan haar vork en maakte daar haar bord mee schoon. ‘Wat is er dan gebeurd?’

Alsof het allemaal heel gewoon was! Grijs.

Maureen pakte een karbonaasje van de schaal die midden op tafel stond en nam er een flinke hap uit. ‘Nou, we hadden een proefwerk Engels,’ zei ze met volle mond.

Saskia zag hoe de prachtige witte tanden het roze vlees vermorzelden.

‘Kon ik toch niet weten? Wordt die kerel kwaad zeg! Zet me zo te kakken voor die hele klas. Nou, dat pikte ik natuurlijk niet. Ik heb hem even de waarheid gezegd. Wat denk je? Stuurt ie me eruit! Kon ik godsammelazerus nog nablijven ook.’

‘Hoe vaak is het al gebeurd dat jij een proefwerk bent vergeten, Maureen?’

‘Ja zeg, doe ik dat soms expres?’

‘Ik denk het wel. Ik denk dat jij er geen zin in hebt. Je zwerft liever langs de straat.’

‘Kan ik het helpen. Zo ben ik grootgebracht, doe ik al jaren. Vanaf mijn elfde jaar is de straat mijn veilige haven, mijn steun en toeverlaat, daar voel ik me lekker.’

Hannie lachte. ‘Dat weten we nou wel, Maureen, doe maar niet zo dramatisch. Je hebt het al vaak genoeg verkondigd. Het zou prettig zijn als je eens ophield te koketteren met je achtergrond.’

‘Heb je haar weer. Hé, kijk nou eens.’

Maureen had haar ineens in de gaten. Saskia voelde zich rood worden. Waarom schreeuwde dat kind zo? Dit was vast zo’n stoer kind tegen wie ze nooit op zou kunnen.

‘Hebben we een nieuw slachtoffer? Godsamme, meid, wat kan jij zielig kijken.’

Nu leek het of Hannie een beetje boos werd. ‘Maureen, zo is het genoeg. Dit is Saskia, ze is vandaag aangekomen.’

‘Nou, wees welkom, onschuldig wezentje. Heb je je tong verloren?’

‘Eh, hallo.’

‘Hou op, Maureen. Trek je er maar niets van aan, Saskia. Maureen slooft zich graag uit.’

Moest je je weer zo nodig uitsloven op school? Word ik verdomme aangehouden door het hoofd van die achterlijke school van jou. O, meneer Bak, u kunt trots zijn op uw dochter, ze werkt zo hard. Ik wou dat je thuis ook zo hard werkte, maar nee, thuis ben je liever lui dan moe.

‘Hé, Saskia, wat zit je te dromen?’ Hannie stond haar aan te kijken.

Wat? Waar was iedereen, waarom zat zij nog alleen aan de tafel? Ze had haar bord toch leeggegeten?

‘Kom je televisie kijken?’

Ze liep mee naar de huiskamer, die dwars op de eetkamer lag. In een hoek stond een lage kast. Op die kast stond een televisie, daaronder een stereo-installatie. Voor de televisie stond een zwart leren bankstel en een klein salontafeltje van glas en staal. Overal planten, mooi, dat groen tegen het zwart.

Ze zag de televisiebeelden voorbijschuiven. Jongen vindt meisje leuk. Zij hem eerst niet. Uiteindelijk krijgen ze elkaar toch. Einde film.

Hannie stond op. ‘Meiden, het is bedtijd, kom op. Marloes, loop jij even met Saskia mee?’

Wie was Marloes ook alweer? Een groot meisje met zwarte krullen en een dikke slobbertrui stond op en wenkte haar mee naar boven.

‘Hier is de badkamer en het toilet. In de hoek staan twee wasmanden, een voor de bonte was en een voor de witte was. Gooi daar je vuile kleren maar in.’

Maar morgen dan? Dit was alles wat ze had. ‘Dat kan niet, ik heb geen andere kleren bij me.’

Marloes haalde haar schouders op. ‘Geeft niks, joh, morgen krijg je toch nieuwe. Voor die tijd kom je maar even bij me langs, leen je wat van me. Nou, welterusten hoor.’

Daar stond ze dan alleen in de badkamer. Als ze nu haar kleren uittrok, moest ze in haar ondergoed de gang over. Waarom

had ze zelfs niet eens een nachtpon?

Je gaat er niet als een slet bij lopen, is dat goed begrepen, klein secreet dat je bent? Zorg dat je alles bedekt, zo mooi ben je niet. Ondergoed, pyjama en duster aan, altijd! Is dat goed begrepen?

Er werd op de badkamerdeur geklopt en Hannie stapte binnen. 'Kijk eens of dit je past, meid. Zonder nachtpon slaapt het niet zo lekker, of wel soms?'

Ze dachten hier echt aan alles! Snel de oude kleren uit, nieuwe nachtpon aan.

'Prima toch?' glimlachte Hannie toen ze haar even later welterusten kwam wensen. 'Slaap lekker hoor. Als er iets is, ik slaap in de laatste kamer rechts.'

Vreemd bed, vreemde kamer. Ze kreeg het koud, stapte snel in bed en trok de dekens tot aan haar kin op als een schild tegen nare dromen. Niet dat het ooit geholpen had.

Welterusten

'Papa, alsjeblieft niet slaan!' Bescherming zoekend hief ze haar armen op.

'Wat nou, niet slaan, vuil pokkekrenge dat je d'r bent,' brulde hij met overslaande stem. 'Als ik zeg schoonmaken, dan bedoel ik ook schoonmaken, kijk hier, lui secreet.' Hij greep haar bij haar nek en duwde haar naar beneden, het gezicht boven de plinten in de gang. 'Is dit schoon?' Zijn dikke worstvinger gleed over de plint, een minniem pluusje bleef hangen op de top.

'Maar papa, als ik de plinten om halfzeven 's morgens schoonmaak, dan kan het toch gebeuren dat er om vier uur in de middag weer iets op ligt?'

Pang! Ze had het kunnen weten, geen tegenspraak. Haar wang gloeide van de klap die hij haar gaf, terwijl hij bleef schreeuwen.

'Grote bek, secreet? Gaan we slim doen? Zeker weer in een van die boeken van je gelezen? Maar om mij te slim af te zijn, moet je vroeger opstaan, meissie.'

Pang, nog een.

'Sodemieter op naar boven, voordat ik je teringkop verbouw.'

Nog een trap tegen haar benen, een stomp op haar arm verdwaalde naar haar zij en de tranen sprongen, ondanks haar vaste voornemen niet te huilen, in haar ogen. Het leek wel of hij daarop gewacht had, er leek iets in hem te springen.

'Janken? Ga je janken? Jij hebt niks om over te janken. Wacht maar, etter, ik zal je wat geven om over te janken.'